

Accepted Dental Remedies 1951. Uitgave: American Dental Association. Chicago. Ill. 222, bl. \$ 1.50.

Dit geschrift is uitgegeven onder toezicht van de Council on Dental Therapeutics of the American Dental Association.

Alle groepen geneesmiddelen, die in de mond- en tandheelkunde gebruikt worden, worden kort besproken, wat chemische samenstelling en farmacologische werking betreft. Daarna wordt iedere stof afzonderlijk behandeld, betreffende de fysische en chemische eigenschappen, werkingen, aanwijzingen en tegen-aanwijzingen, dosering, verenigbaarheid met geneesmiddelen, onverenigbaarheid met andere stoffen en tenslotte de toxische eigenschappen en verschijnselen.

Het aantal vermelde stoffen is veel te groot om zelfs maar op te sommen, maar in het algemeen kan gezegd worden, dat de tekst (natuurlijk) kort is, maar verantwoord.

Niet alleen geneesmiddelen, ook mechanische hulpmiddelen worden behandeld, mondwaters, tandpoeders en pasta's, verder stoffen die met onze voeding te maken hebben, zodat we hier een vrijwel volledige opsomming voor ons hebben.

Als naslagwerk, vooral voor de practicus, kan ik dit boek zeer zeker aanbevelen; het spreekt vanzelf dat dit geldt voor oriëntering; wie meer van bepaalde stoffen weten wil zal uitgebreider uiteenzettingen verlangen. Maar dit is ook niet het doel van de opzet geweest.

Dr. K. van Dongen.

Guido Fischer: *Die örtliche Betäubung in der Zahnheilkunde*, Neunte Auflage, Johann Ambrosius Barth, Verlag zu Leipzig, 1951.

De eerste druk van dit standaardwerk kwam in het jaar 1911 uit — in een tijd derhalve, dat de anaesthesiologie nog in haar kinderschoenen stond.

Juist vier decennia later was het den schrijver gegeven, óók de jongste uitgave van zijn boek het licht te doen zien. Vergelijken wij deze met de eerste — *palma sub pondere crescit* — dan blijkt pas duidelijk, hoe juist Fischer zelf het geweest is, die op de verdere ontwikkeling dezer jonge, snel tot opbloei gekomen wetenschap zijn stempel gedrukt heeft.

Het was te verwachten, dat de wijze, waarop hij thans zijn stof behandelt, onder velerlei opzicht afwijkt van zijn vroegere opvattingen ten deze. Hij vraagt onze belangstelling voor de meest uiteenlopende onderwerpen op het gebied van histologie, van normale en pathologische anatomie, physiologie, pharmacologie en clinic, die nu eenmaal direct dan wel indirect verband houden met het probleem der plaatselijke gevoelloosmaking. En dank zij de waarlijk suggestieve wijze, waarop hij ze alle in het middelpunt dier belangstelling weet te plaatsen, is hij er onbetwistbaar in geslaagd, de aandacht zijner lezers bijkans onafgebroken gespannen te houden.

Binnen het bestek dezer bespreking in bijzonderheden af te dalen, is niet wel doenlijk. Maar wel willen wij de aandacht vragen voor zijn uitnemend geslaagde en met prachtige afbeeldingen verluchte chirurgische anatomie. Ook zijn uitvoerige beschouwingen over de biologie der tandweefsels cum annexis — een onderwerp, waaraan de auteur reeds in vroegere jaren zijn krachten wijdde — vormen een voortreffelijk geheel.

Ons eindoordeel zouden wij kunnen samenvatten in de passus, waarmede wij lange jaren terug de recensie van een der vorige uitgaven van ditzelfde boek — in ditzelfde tijdschrift — inleidden: „Wanneer wij den hooggeleerden schrijver de verzekering geven, dat wij met bijzonder genoegen voldoen aan zijn verzoek, zijn werk in dit tijdschrift aan te kondigen, dan gelieve de lezer in deze verklaring meer te lezen dan uitsluitend de formuleering eener beleefdheidsphrase. Want de laatste uitgave van F i s c h e r's bekende leerboek is zonder twijfel in vrijwel elk opzicht geheel geslaagd te noemen: immers is het den schrijver, die zich reeds in zijn vroegere publicaties als uitnemend didacticus heeft doen kennen, volkomen gelukt, den lezer op bijkans fascinerende wijze de tegenwoordige beteekenis en toepassingsmogelijkheden der locale anaesthesie voor oogen te voeren”.

Th. E. de Jonge

Z e i s z and N u c k o l l s: *Dental Anatomy*, with 427 illustrations. The C.V. Mosby Company, St. Louis, 1949 (voor Nederland: Meulenhoff en Co. N.V., Amsterdam-C. f 67.30).

Reeds bij de eerste oogopslag is het duidelijk, dat het werk van Z e i s z en N u c k o l l s zich op geheel bijzondere wijze onderscheidt van de ons bekende anatomieboeken op dit gebied.

In de eerste plaats omdat het méér is dan alléén leerboek — het is bovendien een atlas, aan welks uitvoering moeite noch kosten gespaard zijn.

De beschrijvende tekst, die zelfs de kleinste bijzonderheden niet onbesproken laat en geheel op zwaar kunstpapier is afgedrukt, beslaat niet minder dan 486 pagina's in quarto formaat en wordt bovendien nog toegelicht door 427 afbeeldingen en diagrammen. Het geheel is druktechnisch onberispelijk verzorgd — de tekenaar, wiens taak het was, de ideale vormen uit te beelden van gebit en gebitselementen, is onbetwistbaar een meester in zijn vak.

Zo zoude men kunnen concluderen, dat hier alle „exogene” voorwaarden aanwezig zijn om ons *het* ideale leerboek der tandanatomie te schenken. En juist op dit cardinale punt is ons dit werk — alle zorg eraan besteed ten spijt — een grote teleurstelling gebleken.

Ons voornaamste bezwaar is dit: voor het schrijven van een leerboek moge rijke ervaring nu eenmaal van groot belang zijn, vóór alles nochtans is noodzakelijk, dat men zich in de wetenschappelijke problemen zelf verdiept heeft. En voorzichtig geformuleerd: uit niets blijkt, dat dit in casu geschied is! Dientengevolge schieten de schrijvers telkenmale opnieuw tekort, waar dieper inzicht in de onderhavige materie tot andere — maar juistere — formulering geleid zou hebben.

Ook de reproducties — en dit geldt eo ipso voor haar diagrammen — stellen veelal teleur. Nu weten wij uit persoonlijke ervaring, hoe moeilijk het is, anatomische verhoudingen in tekening vast te leggen en hoe met name de weergave van détailstructuren de hoogste eisen stelt aan samenwerking tussen auteur en tekenaar.

Wil men enkele voorbeelden? Plaat III beeldt de boven- en onderkaak uit van een melkgebit. Maar de U-vormige, bijkans rechthoekige tandbogen stellen nòch de door de schrijvers nagestreefde ideaalvorm voor nòch de in werkelijk-

heid voorkomende doorsnede-vorm. In plaat VI zijn de occlusale groeven van alle postcanine bovenkaakselementen vertekend. Dientengevolge komen de talrijke verschillen in hun structuurdetails geenszins tot hun recht. Bij de beschrijving der kroon van den lateralen bovensnijtand onderscheiden de schrijvers, juist als bij diens mediale synergieet, vijf typen van linguale kroonvlakte — een overigens zéér aanvechtbare opvatting. Maar beslist onjuist in haar algemeenheid is de bewering, dat het labiale kroonvlak van dit element „is formed, as in the central incisor, by three labial lobes which are separated in the incisal portion by the mesio-labial and disto-labial developmental grooves” (l.c. pag. 59). Dit miskent volkomen de retrogressieve ontwikkelingstendenz van dezen tand. En wanneer de schrijvers dit ook in zijn doorsnede-vorm nagenoeg altijd op den voorgrond tredende characteristicum met slechts enkele woorden afdoen, dan lezen wij op pagina 64 o.m.: „A peg-shaped lateral incisor is a common occurrence and is an anomaly or an atypical form. When this condition is found, it is caused by the failure of the mesial and distal lobes to develop”. Een dergelijke voorstelling van zaken is nu eenmaal niet op wetenschappelijk inzicht gebaseerd.

Op pagina 144 worden niet minder dan elf verschillen opgesomd tussen voort- en tweeden bovenpraemolaris doch het meest markante anatomische kenmerk van de eerste voorkies vinden wij nòch beschreven nòch afgebeeld.

Wij zouden deze voorbeelden met nog talrijke andere kunnen aanvullen — doch zouden vrezen, misbruik te maken van de ons toegemeten plaatsruimte.

Het is duidelijk: dit kostbaar uitgevoerde boek heeft onze hooggespannen verwachtingen ten enenmale beschaamd. En dat is jammer: want wij zijn er overtuigd, dat de schrijvers hun werk met grote toewijding verricht hebben!

T h. E. de J o n g e

Prof. Dr. A. Chiappori: *Cathedra de Technica de Operatoria Dental*. Su Evolucion y organizacion, 1942—1950. Buenos Aires. Ministerio de Educacion.

In een boekwerk van 154 bladzijden, voorzien van talrijke illustraties, uitgegeven door het Argentijnse Ministerie van Onderwijs, geeft Prof. Chiappori de leider van het tandheelkundig instituut van de Universiteit te Buenos Aires een overzicht van de ontwikkeling van het tandheelkundig onderwijs sinds, in 1942 het schitterend gebouw betrokken werd, waarop de Universiteit terecht trots is.

Men krijgt heel sterk de indruk — die trouwens gedekt wordt door de wetenschappelijke publicaties in de Argentijnse tijdschriften — dat er niet alleen een fraai gebouw ter beschikking is, maar dat er ook hard en degelijk gewerkt wordt.

Aparte afdelingen voor wetenschappelijk onderzoek, het museum, de installaties enz. doen een Nederlandse lezer watertanden!

N o r d

Edmundo Mujz: *Terapia Ortopedica Funzionale Della Faccia*. Editore Cappelli, 1950.

In deze monografie behandelt Prof. Mujz, de vooral in de Latijnse landen welbekende orthodontist uit Rome, de verschillende facetten van de Functionele Kaakorthopaedie, waarvan hij een groot voorstander is.

Op zeer instructieve wijze bespreekt Mujz zowel het theoretische als het praktische gedeelte en met name legt hij grote nadruk — en volgens referent zeer terecht — op de waarde van de myo-therapie, waarvoor Rogers de grote gangmaker is geweest. Ook Robin en zijn „Monobloc” krijgt de eer die hem in het verleden te vaak onthouden is en voor het overige toont de schrijver zeer wel van de internationale literatuur op de hoogte te zijn.

De 113 bladzijden, met 100 illustraties verlucht, geven niet alleen een uit-

nemend overzicht over actiologie en therapie, maar doen tevens naar voren komen hoe de schrijver een en ander als een eenheid ziet, waarvan de therapie een logisch gevolg is.

Ook M u z j behoort tot degenen, die van mening zijn dat moderne dento-faciale orthopaedie vooral moet zijn het wegnemen van de beletselen voor tanden en kaken om hun normale positie in te nemen en het inzicht dat daarbij de juiste spierbewegingen van enorme invloed zijn.

De toekomst zal zijn aan die methoden, die deze spierbewegingen door de patiëntjes kunnen laten uitvoeren op eenvoudige, controleerbare en voor hen te aanvaarden wijze.

Een werkje als dat van M u z j kan dit doel slechts nader brengen.

N o r d

Prof. Dr. Felix Ascher: *Prognathie, ihre kieferorthopädische, chirurgische und prothetische Behandlung*. Carl Hanser Verlag, München, 1951. Kartonniert 6.— D.M.

In dit werkje van 45 bladzijden en 52 afbeeldingen, door de schrijver zelf als „brochure” betiteld, worden de orthodontische, chirurgische en prothetische methoden aangegeven, zoals A s c h e r die toepast, bestemd voor de tandartsen in de praktijk. Uitdrukkelijk wordt vastgesteld, dat geen enkele „school” als de enig juiste wordt erkend en dit geeft de schrijver de gelegenheid een aantal opmerkingen te maken, waarmede de lezers hun voordeel kunnen doen. Uiteraard zal zijn ervaring ook van veel nut kunnen zijn voor hen, voor wie dit gebied nog een ongeopend boek is.

Anderzijds echter vraagt men zich af of een stuk dento-faciale orthopaedie zonder schade uit het geheel gelicht kan worden, vooral voor hen, die — uit gebrek aan kennis en ervaring — hier niet kritisch tegenover kunnen staan. Dit geldt zowel voor de aetiologie als voor de therapie, daar de laatste veelal slechts dan succes zal hebben, wanneer het *inzicht* in de afwijking juist was.

Wat de orthodontische therapie betreft, geeft A s c h e r de voorkeur aan boven-expansie door een plaat met schroef, om dan de onderkaaksverschuiving door middel van een A n d r e s e n-aktivator te beëindigen. Dat in dit geval een vestibulair-plaat sneller en veel eenvoudiger tot het doel voert, wordt niet vermeld; merkwaardigerwijze schijnt men dit apparaat in Duitsland vrijwel niet te gebruiken.

De chirurgische methode behandelt het gedeeltelijk wegnemen van het palatum aan de linguale zijde der boven fronttanden en ook de oseotomie volgens K r a n z.

Ten slotte wordt de prothetische behandeling der prognathie aan een beschouwing onderworpen, waarbij de beetverhoging en de mesiaalverplaatsing van de onderkaak wordt besproken. Voor de laatste worden Röntgenfoto's van het kaakgewricht gemaakt, teneinde te kunnen beoordelen of de mesiaalverschuiving mogelijk is. Met geen woord wordt vermeld, dat de spierverschuiving na dergelijke behandelingen (en dit geldt eveneens voor de orthodontie) voor het eindresultaat van veel groter belang zijn dan de overige ingrepen en dat de mislukkingen vrijwel altijd geweten moeten worden aan het gebrek aan harmonie tussen kaken en spieren.

Het is moeilijk te geloven dat in een verhandeling van 45 bladzijden voldoende inzicht kan worden gegeven aan niet ervarenen in een materie, die ook de specialisten nog handen vol werk kan geven.

N o r d

Prof. Silvio Palazzi: *Trattate di Odontologia, Volume II*. Vierde, vermeerderde en bijgewerkte druk, Editore Ulrico Hoepli, Milano 1951.

Thans is ook het tweede deel van het door mij aangekondigde werk (zie T. v. T. 1950, blz. 791) verschenen en het kan met ere aan het eerste worden toegevoegd. In 1200 bladzijden, verlucht met 700 illustraties, geeft het achtereenvolgens de mondchirurgie, de afwijkingen, die met die chirurgie verband houden, de gevolgen der tandziekten ten opzichte van de algemene gezondheidstoestand, de maxillo-faciale orthopaëdie, de prothetische tandheelkunde, de traumatologie, de forensische tandheelkunde, de dontologie en ten slotte een hoofdstuk gewijd aan de kunstharsen.

Het geheel bevestigt de indruk dat dit groots opgezette werk — vooral voorzover dit het stomatologische deel betreft — voortreffelijk is geslaagd.

Men kan uiteraard niet verlangen dat, zelfs in twee dikke delen, alle onderdelen der odonto-stomatologie volledig tot hun recht komen; als handboek echter der moderne tandheelkunde zal het een voortreffelijke gids blijken te zijn.

Referent had uiteraard speciale belangstelling voor de dento-maxillare orthopaëdia. Dit hoofdstuk is bewerkt door Oscar Hoffer, die in de 55 hem ter beschikking gestelde bladzijden een beknopt, maar knap overzicht geeft over de hedendaagse problemen en methoden.

Palazzi en zijn medewerkers van de Universiteiten van Milaan en Pavia kunnen over het resultaat van hun arbeid tevreden zijn. N o r d

---

Helmut Loebell, *Die Hals-, Nasen- und Ohrenheilkunde mit Auswahl und besonderer Berücksichtigung der Beziehungen zur Zahnheilkunden für Studierende, Zahnärzte und Aerzte*, Joh. Ambr. Barth, Leipzig, 1950, 3e Auflage.

Zelfs voor iemand met de ervaring van Helmut Loebell schijnt het a priori een onmogelijke taak, de gehele oto-rhino-laryngologie, inclusief de endoscopieën en de spraakstoringsen mitsgaders de operatieve en prothetische behandeling van de laatste in een boekje van 86 bladzijden te behandelen, en zeer zeker zal de tandarts, die zich een inzicht wil verschaffen in de velerlei relaties tussen de keel-neus-oor- en de tandheelkunde er zeer veel in missen. Als wegwijzer voor diegenen, die zich in een of andere richting verder willen ontwikkelen, kan het echter veel nut hebben. Vreemd doet, in een periode waarin ieder wel doordrongen is van de noodzaak van „team-work”, een uitspraak aan als die op p. 62, dat het „zweckmässig ist, wenn der Spracharzt selber die Operation (n.l. van het gespleten verhemelte) durchführt”.

B. v a n O m m e n